

SUOMEN AKATEMIAN ERA-NET – TOIMINTAOHJE

2008

ERA-NET toimintaohje 2008 noudattaa Suomen Akatemian kansainvälisen toiminnan strategian 2007 – 2015 ja sen toimeenpanoasiakirjan linjauksia. Se toimii myös ERA-NET – työssä mukana olevien käsikirjana ja on näin osa Akatemian laatujärjestelmää. Lisäksi se luo pohjaa kansainvälisen toiminnan tulostavoitteiden tarkastelulle tulosprisman näkökulmasta.

1. ERA-NETit tutkimuksen ja tutkimuksen rahoittajien verkottajina

EU:n tutkimuksen kuudes puiteohjelma

Euroopan tutkimusalueen (European Research Area, ERA) rakentumisen edistämiseksi EU:n tutkimuksen kuudenteen puiteohjelmaan (2002 - 2006) sisältyi tukimuoto ERA-NET -yhteistyöverkosto. ERA-NETit koostuvat temaattisista, useiden maiden tutkimusohjelmakokonaisuuksista tai horisontaalisesti ja alueellisesti tärkeitä aiheita. Tavoitteena on, että verkottamalla eri maiden tutkimus- ja teknologiaohjelmia lisätään Euroopan laajuisesti kansallisten ja alueellisten tutkimusohjelmien ja –hankkeiden välistä yhteistyötä ja koordinoitua. Useimmat ERA-NET-yhteistyöverkostojen osallistujat ovat kansallisia t&k-rahoittajia Euroopassa ja näin tutkimus- ja rahoittajayhteistyön verkostot laajenevat ja syvenevät. Tutkijoiden ja rahoittajien laajemmalla yhteistyöllä tavoitellaan tutkimuksellista lisäarvoa, jota nykyinen sirpaleinen tutkimus- ja rahoitusrakenne ei tuota. Toiminta ERA-NETeissa luo uusia yhteistyömahdollisuuksia ja haasteita rahoittajaorganisaatioille.

EU:n myöntämän rahoituksen turvin ERA-NETeissa katetaan tutkimusohjelmia rahoittavien kansallisten organisaatioiden ERA-NET -yhteistyöhön liittyviä koordinoitui- ja hallintokuluja. Yhteistyön tuloksena syntyvä tutkimusyhteistyö ja uudet yhteiset tutkimusohjelmat rahoitetaan osallistuvien rahoittajaorganisaatioiden omista tutkimusbudjeteista.

ERA-NETit eivät ole suunnattu minkään ennalta määritetyn tutkimus- tai tieteenalan yhteistyöhankkeiden tukemiseen. ERA-NET -yhteistyöverkosto voi sisältää useita toimintatapoja kansainvälisen yhteistyön ja koordinoinnin lisäämiseksi. ERA-NETien keskeisenä tehtävänä on yhteiseurooppalaisten tutkimusohjelmien ja hankkeiden valmistelu. Tähän liittyen kyseeseen voi tulla yhteistyön suunnittelu ja koordinointi sekä esteiden poistaminen esimerkiksi

- hakuprosesseissa
- arviointikäytännöissä
- tutkimusohjelmien hallinnoinnissa ja johtamisessa
- yhteisissä ja yhteiskäyttöisissä infrastruktuureissa
- tietokannoin ja portaalein
- viranomaisten yhteistyössä.

ERA-NETien perustehtävät sisältävät mm. tutkimusohjelmien parhaiden hallinnollisten käytäntöjen ja rahoitusmekanismien kartoittamisen. Kartoitusten perusteella luodaan eri maiden rahoittajien kesken yhteisiä käytäntöjä, jotka pitkällä tähtäimellä myös edistävät yhdenmukaisempia toimintatapoja tutkimuksen rahoittajaorganisaatioissa Euroopassa.

ERA-NET -toiminta lisää kansainvälistä yhteistyötä tuntevien rahoitusasiantuntijoiden määrää, ja siten eurooppalaisten tutkimusrahoittajien välinen yhteistyö syvenyy.

ERA-NET-yhteistyöverkostot ovat hyvä työväline potentiaalisten rahoittajakumppanien etsimiseen sekä toimivien ja hyväksi havaittujen toimintamallien kartoittamiseen ja oppimiseen.

EU:n tutkimuksen seitsemäs puiteohjelma

EU:n tutkimuksen seitsemännessä puiteohjelmassa (2007- 2013), ERA-NET -yhteistyö jatkuu. Puiteohjelman temaattisissa ohjelmissa avataan hakuja ERA-NET verkostojen luomiseksi tai entisten, 6PO:n aikana käynnistyneiden ERA-NET -verkostojen vahvistamiseksi.

Yhteisiä tutkimusohjelmia voidaan käynnistää

- kuudennen puiteohjelman myötä syntyneissä ERA-NET – verkostoissa niihin osallistuvien kansallisten rahoittajien rahoittamina
- ERA-NET plus - hankkeina, jolloin komissio on osarahoittajana kansallisten osallistujien ollessa päärahoittajia
- ns. Artikla 169 - ohjelmana, jolloin EU ja kansalliset osallistujat rahoittavat ohjelmaa tasavertaisina

ERA-NET plus -tutkimuodossa komissio osallistuu (20-30% ohjelman kokonaisrahoituksesta) yhdessä ERA-NET -yhteistyöverkoston rahoittajaorganisaatioiden kanssa ERA-NETissa rakennetun yhteisen tutkimusohjelman rahoittamiseen. Tämä tukimuoto edistää ja vahvistaa myös EU:n uusien jäsenmaiden tutkimusrahoittajien osallistumista yhteisrahoitteisiin ohjelmiin. ERA-NET plus - hankkeiden määrä on ja tulee olemaan varsin rajallinen.

Lisäksi seitsemännessä puiteohjelmassa kehitetään ja käynnistetään kuudennen puiteohjelman aikana syntyneiden ERA-NET -yhteistyöverkostojen pohjalta muutamia ns. Artikla 169-ohjelmia, joissa kysymys on pitkäjänteisestä rahoitusyhteistyöstä ja jäsenmaiden kansallisten tutkimusohjelmien syvemmästä integraatiosta. Niissä EU voi rahoittaa merkittävää osaa tutkimuskuluista.

EU:n osarahoitus yhteisrahoitteisille tutkimusohjelmille on omiaan lisäämään rahoittajien kiinnostusta osallistua ERA-NET – yhteistyön tuloksena syntyviin tutkimusohjelmiin. Tämä tuo uusia tiedepoliittisia, hallinnollisia ja kulttuurisia haasteita rahoittajaorganisaatioiden yhteistyölle. Komission rahoitus ei kuitenkaan ole ratkaisu eikä sen varaan pidä nojautua kansainvälistä yhteistyötä kehitettäessä, vaan on käytettävä ERA-NETtien myötä syntyneitä verkostoja ja luotava kansallisten toimijoiden omaa rahoitusyhteistyötä; vrt. joint programming.

Suomen Akatemian osallistuminen ja osallistumisedellytykset 6PO ja 7PO ERA-NET – yhteistyöhön

Akatemialla on kokemusta kahden- ja monenkeskeisestä kansainvälisestä tutkimusohjelmayhteistyöstä. Rahoittajaorganisaatioiden välistä yhteistyötä tutkimusohjelmissa on tehty esimerkiksi yhteisten hakujen ja arviointien sekä yhteishankkeiden rahoituksen muodossa. Akatemialla ei ole lainsäädännöllisiä esteitä tutkimuksen yhteisrahoitukseen ulkomailla. Näin Akatemialla on ollut alusta saakka hyvät edellytykset laajenevaan ja monimuotoiseen ohjelmayhteistyöhön, johon ERA-NET – työssä tähdätään.

ERA-NETien myötä eurooppalaisilla tutkimusrahoittajilla on mahdollisuus verkottua. Yhteistyö rahoittajaorganisaatioiden välillä on laajentunut ja käsittää eri henkilöstöryhmiä. ERA-NETit lisäävät työntekijöiden tuntemusta eurooppalaisesta tutkimus- ja innovaatioympäristöstä sekä muiden maiden tutkimusrahoitusorganisaatioista, niiden rakenteista ja toiminnasta.

Akatemialle on vuodesta 2004 lähtien kertynyt laaja kokemus ERA-NET – yhteistyöstä. Akatemia osallistui 16 EU:n tutkimuksen kuudennen puiteohjelman aikana käynnistyneeseen ERA-NET -yhteistyöverkoston. Moni Akatemian käynnissä olevista tai käynnistyvistä kansallisista tutkimusohjelmista on liittynyt ERA-NET – yhteistyöverkostoihin. (ks liite 1).

Akatemian tieteelliset toimikunnat, liittyessään ERA-NET – verkostoon, varautuivat budjeteissaan ERA-NETtien puitteissa käynnistyneiden yhteisten kansainvälisten hakujen rahoittamiseksi. Suomalaiset tutkijaryhmät osallistuivat aktiivisesti avattuihin hakuihin ja myös menestyivät niissä. Näin ERA-NETeille asettu tavoite kansallisen tutkimustyön verkottamiseksi eurooppalaisen tutkimusalueen luomiseksi ja sittemmin vahvistamiseksi oli siltä osin toteutunut. Uuden haasteen seitsemännen puiteohjelman myötä aiheutti ERA-NETtien jälkeisen ajan toiminnan järjestäminen. Tämän haasteen kohtasivat kaikki eurooppalaiset ERA-NET-toimijat.

Joint programming ja kahdeksas puiteohjelma

Tulevan tutkimuksen kahdeksannen puiteohjelman odotetaan rakentuvan neljään pilariin: 1) Euroopan tutkimusneuvosto ERC, 2) Tutkijanliikkuvuus, 3) Tutkimuksen infrastruktuurit ja 4) Yhteiskunnallisista tarpeista syntyvät temaattiset ohjelmat. Painopiste siirtyy myös projektirahoituksesta ohjelmarahoitukseen. Tutkimusohjelmien koordinaatio ja yhteiset ohjelmat tulevat vahvistumaan tulevaisuudessa. Suomen tulee vaikuttaa tulevien ohjelmien tavoitteisiin ja sisältöihin sekä osallistua ja koordinoita Suomelle merkittäviä ohjelmia.

Ohjelmien verkottaminen ja yhteisten ohjelmien käynnistäminen Euroopan tasolla on vasta aluillaan. Poliittinen yhteisymmärrys tutkimuksen ja kehitystyön merkityksestä Euroopan tulevaisuudelle tunnustetaan laajasti; Eurooppaa ja koko maailmaa uhkaavat kriisit ja muutokset vaativat yhteisiä ponnisteluja. Tämän vuoksi komissio on esittänyt, että tutkimusohjelmien verkostoilla tai yhteisrahoitteisilla ohjelmilla tulee olla erittäin suuri merkitys tulevaisuuden ERA:ssa. Komissio julkaisi alkuvuodesta 2008 tiedonannon ”*Towards Joint Programming of Research*”, joka avasi laajan keskustelun tästä aiheesta EU:n piirissä. *Joint programming* korostaa kansallisten toimijoiden strategista yhteistyötä tutkimusohjelmarahoituksessa.

Ohjelmien verkottaminen ja avaaminen on ulottunut myös muihin kuin perinteisiin puiteohjelmien tutkimus- ja teknologiaohjelmiin. Verkostoja on perustettu ja yhteisiä tutkimusohjelmia avattu kansallisten rahoittajien yhteistyönä ERA-NETtien kautta. Myös muutamat ns. ERA-NET plus - hankkeet ovat käynnistyneet kansallisten rahoittajien ja komission yhteisrahoituksella. INCO-NETit keskittyvät EU:n ja kolmansien maiden väliseen dialogiin.

Myös Euroopan tiedesäätiön, ESF:n yhteistyömuotoja kehitetään edesauttamaan kansainvälisten ohjelmien verkottamista ja avaamista (Forward Looks ja EUROCORES).

Myös pohjoismaisella tasolla erilaiset ohjelmat (esimerkiksi NORIA-net) tulevat vahvistamaan alueellista yhteistyötä.

ERA-NETien hyöty on nähty sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Hyödyt vaihtelevat tietämyksen ja osaamisen keräämisestä (pääsy eri tutkimusryhmien ja –ohjelmien tietoon, tutkimusohjelmien hallinnon ja uusien rahoitusmuotojen oppiminen, tietyn tieteenalan näkyvyyden paraneminen jne.), rahoituksen hyötyihin (kansallinen budjetti on aina pienempi kuin yhteinen), tutkijavoimavaroihin liittyviin hyötyihin (kriittisen massan saavuttaminen, tutkijaliikkuvuuden lisääntyminen, tutkijoiden pääsy monikansallisiin ohjelmiin) tai teemoihin, jotka ovat niin suuria, etteivät yhden maan resurssit riitä niiden tutkimiseen. Kansalliset tahot voivat toki solmia esimerkiksi kahden- tai kolmenvälisiä yhteistyösopimuksia eri maiden rahoittajaorganisaatioiden kanssa saadaakseen aikaan tutkimusohjelmayhteistyötä.

Kansallinen ERA-NET –yhteistyö

Kansallisen tason ERA-NET-työtä on koordinoitu ja kehitetty Akatemian ja Tekesin yhteistyönä. Akatemia ja Tekes olivat yhdessä EU:n tutkimuksen kuudennessa puiteohjelmassa ERA-NET -tutkimuodon kansallinen vastuutaho järjestäen yhdessä kansallisia ERA-NET-tilaisuuksia, joihin kutsuttiin kaikki suomalaiset ERA-NET -yhteistyöverkostoihin osallistuvat organisaatiot. Näin verkotettiin ERA-NET -toimijoita myös Suomessa mahdollistaen kokemusten vaihto sekä keskustelu erimuotoisista yhteistyötavoista.

EU:n seitsemännessä puiteohjelmassa ERA-NETit eivät ole enää oma ohjelmansa, eikä näin ollen myöskään varsinaista kansallista vastuutahoa nimetty. Sekä Akatemia että Tekes toimivat omissa ERA-NETeissaan, joista jotkut ovat myös yhteisiä. Yhteistyötä tehdään mm. ERA-NETtien puitteissa käynnistyneiden yhteisten kansainvälisten hakujen valmistelussa. Myös Akatemian ja Tekesin yhteisiä tilaisuuksia tiedonvaihdon lisäämiseksi järjestetään vuosittain. Näihin tilaisuuksiin kutsutaan ja niihin myös osallistuu Tekesin ja Akatemian lisäksi muita ERA-NETeihin osallistuvia suomalaisia toimijoita.

2. Suomen Akatemian ERA-NET -toimintaohjeen perusteet

2.1 Suomen Akatemian kansainvälisen toiminnan strategia (2008)

Akatemian kansainvälisen toiminnan 2008 – 2015 strategiassa on mm. seuraavat linjaukset.

”Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset vaikuttavat siihen, että suomalainen tutkimus joutuu kilpailemaan yhä kovemmin säilyttääkseen asemansa maailman uuden tutkimustiedon tuottajana ja hyödyntäjänä. Merkittävien tiedemaiden tieteellinen etumatka jatkuu lähivuosina ja samalla niiden rinnalle nousee uusia maita, jotka kasvattavat tutkimuspotentiaaliaan erittäin nopeasti. Kansainvälisen tutkimusjärjestelmän voimasuhteita pyritään muuttamaan mm. Eurooppalaista tutkimusalueutta uudelleen arvioimalla.

Suomen Akatemian tavoitteena on kehittää tutkimusohjelmia yhteistyössä kansainvälisten ja kansallisten rahoittajaorganisaatioiden kanssa siten, että niiden vaikuttavuus kasvaa ja Suomen tieteelliset vahvuusalueet voimistuvat.

Akatemia osallistuu niihin ERA-NET -verkostoihin, joihin osallistuminen on suomalaisen tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaista, jotka toteuttavat Akatemian strategisia tavoitteita ja joilla on myönteistä vaikutusta sekä suomalaisen että eurooppalaisen tutkimuksen kehittymiseen ja kansainvälistymiseen. Akatemia arvioi osallistumisesta saatavaa hyötyä sekä välttää kansallisten ja kansainvälisten päällekkäisten ohjelmien käynnistämistä.”

2.2. Suomen Akatemian ERA-NET -toimintaohjeen tavoitteet ja osallistumisen kriteerit

Suomen Akatemian kansainvälisen toiminnan strategian 2008 - 2015 toimeenpanoasiakirjan mukaan

”Osallistutaan valikoiden, synergiaa etsien mutta päällekkäisyyttä välttäen kansainvälisiin tutkimusohjelmiin (ERA-NET+, artikla 169, tulevat eurooppalaiset ohjelmat, EUROCORES jne.), noudatetaan ko. ohjelmien toimintatapoja ja varataan niihin riittävän joustava (määrä ja toteutus) tutkimusrahoitus.

Kansainvälistetään johdonmukaisesti kaikki käynnistyvät tutkimusohjelmat (esim. ERA-NET, NORIA-net, bilateraaliosopimukseen perustuva yhteistyö ym.).

Varataan kansainväliseen yhteistyöhön riittävästi resursseja; selvitetään mahdollisuudet pidentää ohjelmia sekä useampaa hakua kv-yhteistyön vaikuttavuuden lisäämiseksi.

.....

Pyritään saamaan ERA-NET – ja muihin verkostoihin mukaan Akatemian priorisoimat Euroopan ulkopuoliset maat.”

Näiden linjausten mukaisesti Akatemia käyttää ERA-NETteja ensisijaisesti tutkimusohjelmiansa pitkäjänteisen kansainvälistämisen välineenä. Akatemia pyrkii olemaan proaktiivinen ja ryhtymään koordinaattorin asemaan kansainvälisessä tutkimusohjelmayhteistyössä keskittyen sellaisiin hankkeisiin, jotka tuovat Suomelle lisäarvoa ja käyttäen hankkimaansa tietotaitoa sekä suomalaisen tutkimuksen että eurooppalaisen tutkimusalueen rakentamisen hyödyksi.

Ns. common pot – rahoitusta, jossa ERA-NET verkostossa käynnistyneeseen tutkimusohjelmaan osallistuvat rahoittajat osoittavat rahoituksensa samaan ”rahastoon”, josta rahoitus yhteisesti sovittujen periaatteiden ja hallinnollisten menettelyjen mukaisesti myönnetään ohjelmaan valituille hankkeille, ei ole otettu käyttöön siinä laajuudessa kuin alun perin odotettiin. Todellisten yhteisrahoitteisten ohjelmien kehittämisessä se on kuitenkin keskeinen elementti, jonka toteuttamista Akatemia tukee silloin kun ns. common potin käytöstä on nähtävissä hyötyä ja etuja yhteisille ohjelmille ja tutkijayhteisölle.

Akatemia tukee myös ns. Open Fundig System – rahoituksen käyttöä, jota on ehdotettu mm. uusiin ESF:n EUROCORES-ohjelmiin. Tämän periaatteen mukaisesti ohjelmaan alun perin varatun kansallisen rahoituksen lisäksi sitoudutaan rahoittamaan kaikki parhaimmiksi arvioidut hankkeet, joiden pitäisi tulla rahoitetuksi alkuperäisen ohjelman kokonaisvolyymin perusteella.

Myös uusien ERA-NETtien pohjalta mahdollisesti syntyvien uusien tutkimusrahoitusorganisaatioiden hallintokuluihin (esim. BONUS – Eurooppalainen taloudellinen eturyhmittymä, EEIG) tulee voida varautua vaarantamatta tutkimukseen varattavan rahoituksen määrän riittävyttä.

Näitä periaatteita noudatettaessa Akatemian saavuttama rooli luotettavana ja arvostettuna yhteistyökumppanina saa jatkoa ja Akatemian näkyvyys kansainvälisessä yhteistyössä kasvaa.

2.3. ERA-NET -aloitteiden käsittely ja ERA-NET -yhteistyöverkostoihin liittymisestä päättäminen Suomen Akatemiassa

ERA-NETtien osallistumisperusteet ja -tavoitteet vaihtelevat. ERA-NETit voivat tähdätä tieteen- tai tutkimusalaan liittyvän verkoston ja siitä kehittyvän tutkimusohjelman luomiseen tai esim. ns. kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön lisäämiseen. Sen lisäksi, että käynnistetään aivan uusia ERA-NET – hankkeita, joittenkin ERA-NETtien kohdalla halutaan jatkaa jo alkanutta yhteistyötä uuden ERA-NETin tai ERA-NET plus – hankkeen puitteissa laajentamalla ja syventämällä yhteistyötä.

ERA-NET – aloitteet ovat konkreettiselta muodoltaan erilaisia ja niitä saapuu Akatemiaan eri reittejä. On tärkeää informoida heti alkuvaiheessa hallintovirastoa ja toimikuntia sekä ohjelmaryhmiä vireillä olevista ERA-NET- aloitteista. Ohjelmayksikkö vastaa Akatemian tutkimusohjelmastrategian ja ERA-NET - toimintaohjeen toteuttamisesta yhdessä Akatemian tieteellisten toimikuntien ja hallintoviraston muiden yksiköiden kanssa.

Suomen Akatemian tavoitteita ERA-NET – yhteistyöverkostoihin osallistumisessa ovat mm.

- suomalaisen tutkimuksen ja tutkimusympäristöjen kansainvälistäminen
- suomalaisen tutkimuksen tason ja monimuotoisuuden vahvistaminen tieteellisesti tai yhteiskunnallisesti tärkeillä aloilla, joilla Suomessa on vähän tutkijoita (katvealueilla) tai ei vielä olla kansainvälisellä tasolla
- uusien yhteistutkimusrahoitusmekanismien luominen
- osallistuminen aktiivisesti eurooppalaiseen tutkimuspoliittiseen keskusteluun ja vaikuttaminen eurooppalaisen tiedepolitiikan muotoutumiseen
- yhteisrahoitteisiin EU-alueen tutkimusohjelmiin valmistautuminen omilla strategisilla painoalueilla
- yhteistyösuhteiden solmiminen muihin eurooppalaisiin tutkimusta rahoittaviin organisaatioihin ja perustan rakentaminen tuleville kahden- ja monenkeskeisille yhteistyöhankkeille
- tutkimuksen infrastruktuurien yhteiskäyttö
- tutkimusohjelmien johtamiseen, toteuttamiseen ja hallinnointiin liittyviä osa-alueiden ”bench-marking”

Akatemian osallistumista ERA-NET- yhteistyöhön ja hakemuksen valmisteluun har-
kittaessa on tärkeää punnita osallistumisesta saatava hyöty sekä kansallisella että Aka-
temian tasolla. Akatemian omien (erityisesti henkilö-) resurssien tarve ja mahdolli-
suudet hankkeen läpiviemiseksi on arvioitava realistisesti. Tässä arvioinnissa selvite-
tään vastaukset mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä Akatemian / toimikunnan pitkän aikajänteen strategisia tavoitteita ERA-
NETiin osallistuminen tukee?
- Mitä hyötyä ERA-NET-hankkeesta odotetaan olevan suomalaiselle tutkijayh-
teisölle / yhteiskunnalle / Euroopalle ja sitä kautta koko Suomelle? (esimerkiksi
tutkimustason nostaminen)
- Mitä erityistä hyötyä ja lisäarvoa ERA-NET -hankkeesta on nykyisille tai suunnit-
teilla oleville tutkimusohjelmille tai muille toimille, joihin se kytkeytyy?
- Miten ERA-NET edistää ja tukee yhteistyötä muiden kansallisten t&k - rahoittaji-
en ja/tai ohjelmien kanssa?
- Miten ERA-NET edistää eurooppalaista ja muuta kansainvälistä rahoittajayhteis-
työtä?
- Useimpien ERA-NET -hankkeiden tavoitteena on yhteisen tutkimusohjelman
suunnittelu. Miten tämä vaikuttaa Akatemian tuleviin tutkimusohjelmiin?

ERA-NET -aloitteen valmisteluvaiheessa on siis erotettavissa ja erotettava **tiedepoliit-
tinen arviointi ja hallinnollinen arviointi**. Tiedepoliittisessa arvioinnissa pohditaan
yhteistyöhön osallistumista edellä olevien kysymysten valossa. Hallinnollisessa arvi-
oinnissa otetaan huomioon Akatemian vastuuyksikön sitoutuminen sekä määritellään
resurssit ja kustannukset sekä hankkeeseen osallistuvat henkilöt ja hankkeen vastuu-
yksikkö. Nämä molemmat arvioinnit tulee tehdä mahdollisimman pikaisesti aloitteen
tultua Akatemiaan.

Mikäli ERA-NET - aloitteen valmistelua on em. arvioinnin jälkeen päätetty jatkaa,
ERA-NET – aloite esitellään ao. toimikunnalle /-kunnille ja toimikunta/ - kunnat teke-
vät strategisen ja tietoisin päätöksen perusteluineen sitoutuvatko ne ERA-NET -
hankkeen jatkosuunnitteluun vai eivät. Samassa yhteydessä on tärkeää, että toimikunta
varautuu ko. ERA-NETin pohjalta mahdollisesti syntyvän tutkimusohjelman rahoituk-
seen. Myös tutkimusohjelman ohjelmaryhmä esittää näkemyksensä aloitteesta erityi-
sesti silloin kun se liittyy tutkimusohjelmaan tai sen teemaan. Tässä vaiheessa Akate-
mian tutkimusohjelmia suunnittelevan työryhmän (TUTOR) tehtävänä on muodostaa
mielipide siitä, miten ehdotettu ERA-NET- aloite sopii Akatemian tutkimusohjelma-
ja/tai ERA-NET -kokonaisuuteen.

EUn tutkimuksen kuudennen puiteohjelman aikana käynnistyneet ERA-NETit ovat
päättäneet tai päättymässä tahi tulleet tai tulossa seuraavaan vaiheeseensa. Osa näistä
ERA-NETeistä on valmistelemissa joko uutta ERA-NET-hakemusta tai ERA-NET
plus –hakemusta. Näihin seuraaviin ERA-NETien vaiheisiin osallistuessa tulee tietee-
listen toimikuntien sekä hallintoviraston pohtia, mitä uutta jatkuva ja/tai uudenlainen
osallistuminen tarjoaa Akatemialle ja suomalaiselle tiedeyhteisölle sekä millaisia vaa-
timuksia ja odotuksia (henkilöstö- ja taloudelliset resurssit) se edellyttää Akatemialta.
Asiaa Akatemiassa käsiteltäessä voidaan soveltuvien osin hyödyntää liitettä 3 (ERA-
NET-osallistumisen suunnittelu). Samassa yhteydessä tulee päättää myös siitä, mikä

yksikkö vastaa ko. ERA-NETin jatkosta ja kuinka paljon siihen voidaan osoittaa henkilöstöresursseja.

Hakemuksesta päättää ja sen allekirjoittaa Akatemian hallinnosta vastaava ylijohtaja, 1.000.000 euroon saakka ja pääjohtaja, jos Akatemialle haettavan rahoituksen määrä on enemmän.

2.4. ERA-NETeista syntyvien tutkimusohjelmien valmistelu ja rahoitus

ERA-NETien tavoitteena on pääsääntöisesti yhteisen tutkimusohjelman suunnittelu ja toteuttaminen. Tästä johtuen on tärkeää jo aikaisessa vaiheessa arvioida tarvittavan tutkimusrahoituksen suuruus. Samalla tulee suunnitella, mille budjettivuosille rahan-tarve kohdistuu.

Suomen Akatemian tavoitteena on kehittää tutkimusohjelmia yhteistyössä kansainvälisten ja kansallisten rahoittajaorganisaatioiden kanssa siten, että niiden vaikuttavuus lisääntyy ja Suomen tieteelliset vahvuusalueet voimistuvat. Akademia osallistuu niihin kansainvälisiin verkostoihin, joihin osallistuminen on suomalaisen tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaista, jotka toteuttavat Akatemian strategisia tavoitteita ja joilla on myönteistä vaikutusta sekä suomalaisen että eurooppalaisen tutkimuksen kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. Akademia arvioi osallistumisesta saatavaa hyötyä sekä välttää kansallisten ja kansainvälisten päällekkäisten ohjelmien käynnistämistä. Akatemian tieteelliset toimikunnat tekevät omaa kansainvälistä toimintaansa koskevia priorisointeja sekä strategisia valintoja.

Toimikuntien sekä hallintoviraston toimikuntayksiköiden ja ohjelmayksikön yhdessä tutkimuksesta vastaavan ylijohtajan kanssa tulee vuosittain toiminta- ja taloussuunnittelun (TTS) yhteydessä tarkistaa ERA-NETeista aiheutuvat rahoitustarpeet ja sisällyttää ne TTS -asiakirjoihin. TUTOR käsittelee asiaa laatiessaan ehdotusta Akatemian ohjelmista. Kansainvälisen toiminnan strategian mukaisesti kansainvälisen yhteistyöhön varataan riittävän joustava tutkimusrahoitus, joka tarkoittaa sekä rahoituksen määrää että rahoituksen toteuttamista (rahoituksen kohdentamista niille vuosille, jolloin rahoitusta todellisuudessa tarvitaan). Esimerkiksi rahoitusvuotta ei aina voida päättää yksipuolisesti vaan on otettava huomioon kansainvälisen ohjelman aikataulut ja Akatemian rahoitus tulee voida ajoittaa tarvittaessa joustavasti yhteisen kansainvälisen tutkimusohjelman tarpeiden mukaisesti.

Tutkimusohjelmien suunnitteluvaiheessa kansainvälisten yhteistyömahdollisuuksien kartoittamista ja käynnistämistä edesauttaa Akatemian hallituksen myöntämä neuvottelu-oikeus myös tutkimusohjelmien kansainvälisen yhteistyön käynnistämiseksi. Tällöin ohjelmaa voidaan suunnitella, käydä rahoitusneuvotteluja ja luoda valmiudet kansainvälisiin hakuihin ja rahoittajayhteistyöhön ilman, että se on tutkimusohjelmatyöstä irrallinen ja erikseen neuvoteltava ja rahoitettava toimenpide.

2.5. ERA-NETeihin liittyvät sopimukset ja akatemialaisten vastuu ERA-NET -työssä

Kun ERA-NET – hankkeen koordinaattori käy sopimusneuvotteluja komission kanssa, tulee tarkkaan seurata mahdollisia muutoksia Akatemian rahoitusosuudessa ja tehtävissä. Mikäli ilmenee, että neuvottelut johtavat huomattaviin muutoksiin, tulee osal-

listumista harkita uudelleen. Käynnistyneen ERA-NETien hallintoelimissä olevien Akatemian edustajien tulee jo hankkeen alkuvaiheessa tukea rahoituskysymysten käsitteilyä sekä alustavan rahoitussuunnitelman tekemistä ja informoida tästä Akatemiaa ja ao. tutkimusaiheesta vastuussa olevaa toimikuntaa.

Varsinaisen ERA-NET -sopimuksen komission kanssa allekirjoittaa sama päättäjä, joka on päättänyt rahan hakemisestakin (kts. ed.) vastuuvirkamiehen esittelystä.

Kaikista ERA-NET - hakemuksista ja - sopimuksista tulee toimittaa kopio ohjelmayksikölle, jonka vastuulla on pitää yllä tietokanta ja arkisto niistä ERA-NETeista, joihin Akatemia osallistuu. Sähköisessä muodossa saatavana olevat keskeiset asiakirjat tallennetaan Docmaniin.

Akatemian ollessa ERA-NET- hakemuksessa koordinaattorina on muilta osallistujilta edellytettävä hakemusvaiheessa aiesopimus ("letter of intent"), jolla ko. osallistuja sitoutuu osallistumaan sovitulla tavalla ERA-NETiin rahoituksen toteutuessa.

Kaikissa ERA-NETeissa, joihin Akatemia osallistuu, on tehtävä konsortiosopimus (Consortium Agreement). Tässä sopimuksessa hyväksytään ERA-NET -yhteistyöverkoston hallinnollinen rakenne ja muita hallinnollisesti tärkeitä asioita. On toivottavaa, että jo hakuvaiheessa osallistujat ovat sopineet konsortiosopimuksen luonnoksesta.

ERA-NETissa syntyvän tutkimusohjelman hallintokäytännöistä, hakuprosessista, hakemusten arvioinnista, päätöksenteosta, ohjelman seurannasta ja koordinaatiosta sekä rahoitustavasta, tulee solmia rahoittajien yhteisesti hyväksymä Memorandum of Understanding (MoU).

Liitteet:

Liite 1. ERA-NET -yhteistyöverkostot, joihin Akatemia osallistui EU:n tutkimuksen kuudennessa puiteohjelmassa

Liite 2. Uuden ERA-NET -aloitteen prosessikaavio

Liite 3. ”ERA-NET osallistumisen suunnittelu” -lomake sisältäen resurssisuunnitelman

Liite 1**ERA-NET -yhteistyöverkostot, joihin Akatemia osallistui EU:n tutkimuksen kuudennessa puiteohjelmassa*****Suomen Akatemian koordinoimat ERA-NETit:***

BONUS (for the Baltic Sea Science – Network Funding Agencies), 2004-2007, ohjelmapäällikkö Kaisa Kononen (Koordinoidaan 15.12.2007 alkaen BONUS EEIG:ssä.)

NORFACE (New Opportunities for Research Funding Co-operation in Europe – A Strategy for Social Sciences), 2004-2008, ohjelmapäällikkö Eili Ervelä-Myrreen

Suomen Akatemia toimii partnerina:

CIRCLE (Climate Impact Research Coordination within a Larger Europe), 2005-2009, yksikön johtaja Laura Raaska

CO-REACH (Co-operation of Research between Europe and China), 2005-2009, yksikön johtaja Ritva Dammert

ERA-AGE (European Research Area in Ageing Research), 2004-2007, johtava tiedeasiantuntija Anna-Liisa Kauppila

ERA Neuron (Europe's Neural Network) ohjelmapäällikkö Mika Tirronen

ERA-CHEMISTRY (Implementation of joint bottom-up European programmes in chemistry), 2004-2006, tiedeasiantuntija Sanna Carlsson

ERA-PG (European Research Area Plant Genomics), 2004-2007, johtava tiedeasiantuntija Leila Häkkinen

ERA-SAGE (European Research Area on Societal Aspects of Genomics), 2005-2010, ohjelmapäällikkö Mika Tirronen - Hanke päätynyt 2008

HERA (Humanities in the European Research Area), 2005-2009, tiedeasiantuntija Kustaa Multamäki

MarinERA, (National and regional marine RTD activities in Europe), 2004-2008, ohjelmapäällikkö Tuula Aarnio

Matera, (Material Science and Engineering in Europe), 2005-2009, ohjelmapäällikkö Anssi Mälkki

NanoSci-ERA (NanoScience in the European Research Area), 2005-2008, ohjelmapäällikkö Anssi Mälkki

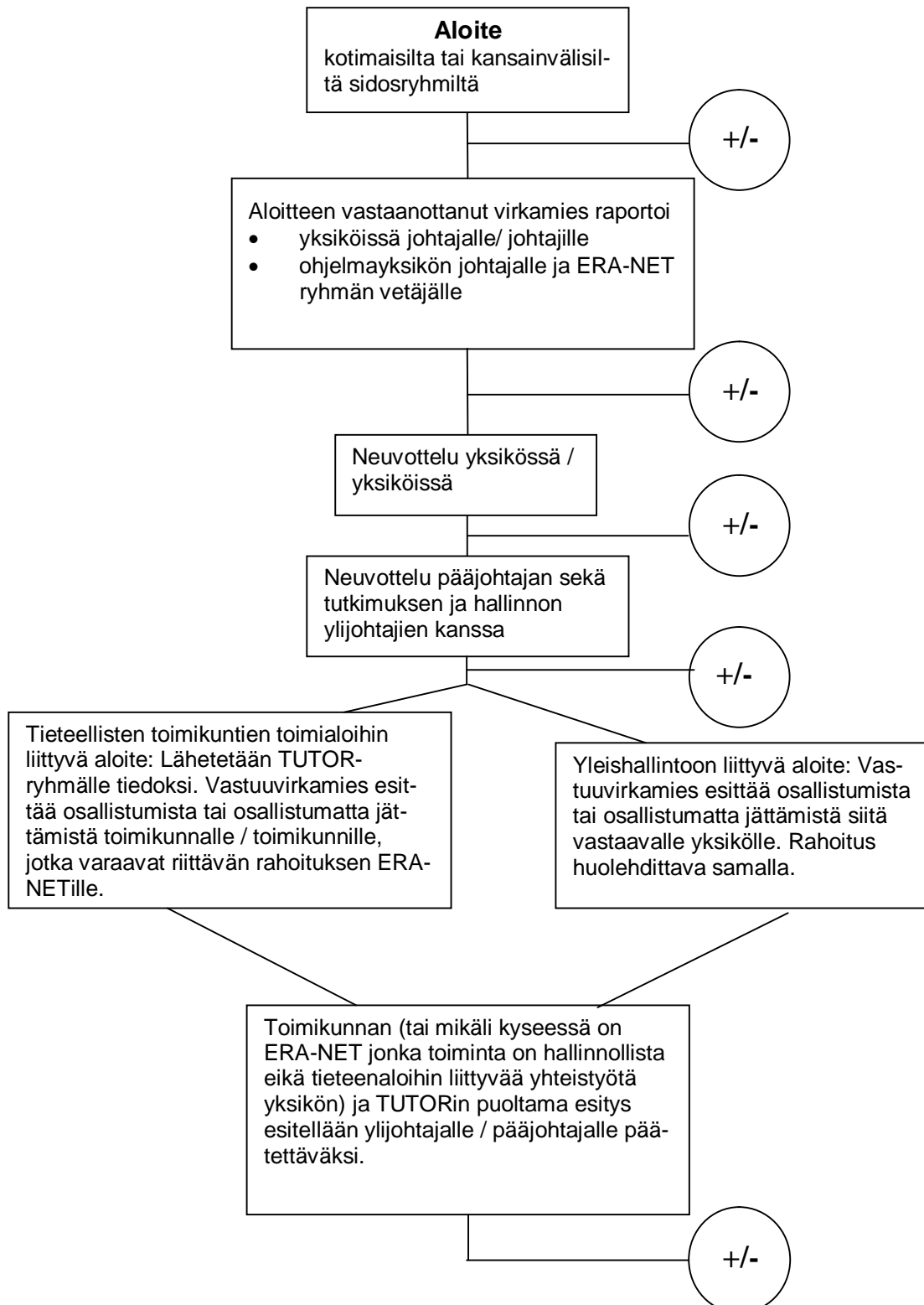
Pathogenomics (Trans-European cooperation and coordination of genome sequencing functional genomics of human-pathogenic microorganisms), 2004-2009, ohjelmapäällikkö Sirpa Nuotio

ERASysBio, (Towards a European Research Area for Systems Biology), 2006-2009, ohjelmapäällikkö Merja Kärkkäinen

WoodWisdom-Net (Networking and Integration of National Programmes in the Area of Wood Material Science), 2004-2007, johtava tiedeasiantuntija Leila Häkkinen

Liite 2

Uuden ERA-NET -aloitteen prosessikaavio, jota voidaan soveltaa myös ERA-NET - hankkeiden jatkohankkeiden ja ERA-NET plus hankkeiden käsittelyssä

*Tiedepoliittinen**Hallinnollinen*

SUOMEN AKATEMIA
ERA-NET-osallistumisen suunnittelu**Liite 3 / (1)****ERA- NETin nimi ja lyhenne:****ERA- NETiin liittyvä Akatemian tutkimusohjelma tai muu toiminta:****ERA- NETin vaihe:** uusi ERA-NET / käynnissä olevan ERA-NETin jatko / ERA-NET plus**Esittelijä:****Arvioija:** BY / KY / LT / TT / hallintovirasto**Päivämäärä:****Arvio:** osallistutaan / ei osallistuta / osallistutaan, mikäli ...**Päätätjä, päätös ja päivämäärä:****Perustelu ERA-NETiin osallistumiselle**
(tai osallistumatta jättämiselle)**(max ½ sivua):****1. Kansalliset hyödyt (Suomen / Akatemian saama hyöty hankkeesta)**

- a. Mitä Akatemian pitkän aikajänteen strategisia tavoitteita ERA-NETiin osallistuminen tukee?
- b. Mitä hyötyä ERA-NET-hankkeesta odotetaan olevan suomalaiselle tutkijayhteisölle / yhteiskunnalle?
- c. Mitä erityistä hyötyä ERA-NET-hankkeesta on nykyisille tai suunnitteilla oleville tutkimusohjelmille tai muille toiminnolle, joihin se kytkeytyy?
- d. Miten ERA-NET edistää ja tukee yhteistyötä muiden kansallisten T&K-rahoittajien (Tekesin, ministeriöiden jne) ja / tai ohjelmien kanssa?
- e. Miten ERA-NET edistää eurooppalaista ja muuta kansainvälistä rahoittajayhteistyötä?
- f. Useimpien ERA-NET -ankkeiden tavoitteena on yhteisen tutkimusohjelman suunnittelu. Miten tämä vaikuttaa Akatemian tuleviin tutkimusohjelmiin?

2. Muut osallistujat (suomalaiset, EU-maiden ja EU:n ulkopuolisten maiden organisaatiot) sekä heidän roolinsa (koordinaattori, partneri, ym.) ERA-NET -hankkeessa**3. Akatemian tehtävä ja vastuu ERA-NETissä**

Lyhyt kuvaus ERA-NETista (max ½ sivua):

- 1. Tavoitteet**
- 2. Sisältö**
- 3. Kesto ja EU-rahoitus koko ERA-NETin osalta ja Akatemian osallistumisen osalta**

Taustatietoa:

- 1. Mistä aloite on tullut?**
- 2. Kenelle aloite on tullut?**
- 3. Mitkä organisaatiot ovat mukana suunnittelussa? ?**

Resurssisuunnitelma

Liite 3 / (2)

ERA-NETin resurssisuunnitelma (ei sisällä tutkimuskuluja)

	Henkilötyövuosia		EUR	
	EU korvaa	SA:n kustannus	EU korvaa	SA:n kustannus
Palkat yhteensä				
Uudet hanketta varten palkattavat määräaikaiset henkilöt				
Tutkimuksen, ohjelma- tai kansainvälisten suhteiden yksiköiden henkilökunta				
Tukiyksiköt (Hallinto-, palvelu-, talous- ja viestintäyksikkö)				
Matkat				
Laitehankinnat				
Alihankinnat				
Arvonlisävero (Huom! kaikki hankkeen ALV-kulut jäävät SA:n kustannuksiksi)				
Muut kulut				
Overhead				
Yhteensä				

Tarvittaessa pyydä tietoja hallinto- ja talousyksiköistä.